

kmalu svoj konec liki volapük. Vendar je temu nasprotno.

Kako se je esperanto razširil in koliko zanimanja zbuja, je dokazal najsijajnejše občni shod v Draždanah, kamor je privrela iz najoddaljenejših province imponantna množica 2000 duš. Da se esperanto nauči v teku enega meseca, kakor mi je pripovedoval neki Srb, je bržkone resnica, zakaj poleg jedva vzrasle mladine sem opazila, da ima znak na prsni tudi sključena gospa kakor belolasi starček.

Na slušalca vpliva esperanto jako prijetno; je pa tudi v njem obilo italijanskih, oziroma latinskih izrazov s špansko končnico „igo“

Vobče pa je esperanto sestavljen iz francosčine, latinščine, angleščine in enega slovanskega jezika. Tako mi je zatrjeval neki Čeh, ki mi je pravil z navdušenjem, da je izumitelj esperanta Slovan, Rus, dasi nosi nemški priimek.

Izredne koristi je esperanto baje za trgovce in njih obitelji ali bržkone se zanimajo zanj tudi drugi. O priliki zborovanja so imeli tudi službo božjo. Pridigoval pa je esperantski pastor dr. Kühn, ki je predaval gladko, ko da govori v materinščini.

Pod vodstvom dr. Mylosa so se zbrali esperantovci (Rusi, Srbi, Angleži, Američani, Holandci, Švedi in Francozi) 16. avgusta v prostorni društveni dvorani. K temu sestanku pa smo imeli dovoljen vstop tudi neesperantovci. Umevno je torej samoočebiti, da je bila obširna sobana natlačena.

Nastopali so s tem internacionalnim narječjem govorniki, ki so razpravljali s tolikim očitnim zanimanjem, da so gotovo navdušili tudi poslušalce brez znakov.

Izredne važnosti je baje razodeval dr. Schmidt iz Berlina; prof. Bourlet iz Pariza; Fischer iz Romunije; Bockhäuser iz Severne Amerike in Nylan iz Švedske, ker so jim esperantovci zadovoljno aplavdirali.

Praznovanje tega velepomembnega kongresa je trajalo v Draždanah ves teden.

Škedenjska.

Goriškemu učiteljstvu!

Vsled odloka sl. c. kr. okrajnega šolskega sveta v Gorici, dd. 27. avgusta t. l., št. 1800, se javlja, da je dovolil v svoji seji, da se smejo oprostiti dne 27. septembra t. l. vsi oni učitelji in učiteljice okraja goriškega, ki se udeležijo glavne skupščine „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“ v Gorici.

Azijatska nasilnost.

Da smo označili kake razmere za neznosne, smo jih doslej nazivali za turške razmere, a dandanes se razmere na Turškem obračajo na bolje, nasilnost se umika ustavnosti. Na Štajerskem pa so ljudje, ki so bolj nasilni nego barbari na Turškem in v Aziji. Nemškutarstvo na Štajerskem je huje od razvitih turških razmer, počenjanje nemčurjev je prava azijska nasilnost. Če vidimo, kakih sredstev se dandanas poslužuje posilninstvo na Spodnjem Štajerskem, da se umetno vzdrži na površju, se moramo res vprašati, ali še živimo v ustavni državi, ali smo Slovenci ravnopravni državljani ali le helotje. In vlada gre nemčurjem pri njih rabeljskem delu na roko, da, ona

Dne 20. novembra 1894 se poroči s sedanjim vdovo Reziko Kranjčev, ki je doma iz ugledne Žvanutove hiše na Lozicah. Čeravno jima ni rosilo nebo otrok, sta vendar živela v najlepšem soglasju.

Ljudevit Kranjec se je oklenil z vso vmeno izbranega si stanu. Pridno, vestno, marljivo in natančno je deloval v šoli, kar je gospod c. kr. okr. šolski nadzornik I. Thuma vedno rad priznaval ter uspehe Kranjčeve na enorazrednici na Lozicah postavljaj kot vzor. Pridobil si je bil s tem sreča svojih učencev in staršev; pa tudi tovariši so ga zbog njegovega blagega in mirnega značaja radi imeli in visoko cenili. Vrhutega ni pozabil svojih dolžnosti kot narodnjak. Bavev, hranjujoča njegovo truplo, hrani sedaj črna zemlja pokopališča pri sv. Križu v Ljubljani, a njegov duh plava visoko nad nami.

Bodi mu zemljica lahka in blag nam njegov spomin!

celo podpira nasilnosti nemškutarske klike na Spodnjem Štajerskem.

V zadnjem času so se Nemci vrgli z uprav besno srditostjo na slovensko uradništvo in učiteljstvo. Brezobzirno, naravnost azijsko nastopajo, kjer hočejo izpodrinuti slovenskega uradnika ali učitelja. Svet se zgraža nad nasilnostjo Madžarov, a nič manjša ni nasilnost nemčurjev. Še ni dolgo tega, da so nemški okrajni šolski sveti na Spodnjem Štajerskem zahtevali, da je moral učitelj kompetent izstopiti iz slovenskega učiteljskega društva, če je hotel, da je dobil zaželjeno učiteljsko mesto. Ker pa to ni imelo uspeha, ker je učiteljstvo ostalo zvesto svoji organizaciji in svojim načelom, so natihoma zahtevali, da bi naj kompetent podpisal nemški program in na tistem deloval za nemštvo, „sonst bekommen Sie keine Stelle...“ Imamo dokaze, da se je tako postopalo; a ob značajnosti slovenskega učiteljstva so se razblinile tudi te korupcijske nankane nemškutarjev.

Najnovejšo postopanje nemškutarskih okrajnih šolskih svetov pa je to, da se podeli slovenskemu učitelju za vsako malenkost ukor, in ta ukor vpliva potem naslednja tri leta pri kompetencah neugodno za dotičnika. Znani so nam slučajji, da je nemški okrajni šol. svet izrekel ukor slovenskemu učitelju, ker je ta nekega kaplana tožil zaradi razžaljenja časti, češ, učitelj je imel s sodnijo opravka. Neki učitelj je bil tožen in čeprav je bil oproščen, mu je izrekel okrajni šolski svet vendarle ukor, češ, učitelj je imel s sodnijo opravka. V nekem okraju so nekemu učitelju iz istega vzroka izrekli popolnoma po krivici kar tri ukore naenkrat, samo da so mu tako onemogočili kompetenco. A rekord je pri nasilstvu dosegel ptujski okrajni šolski svet.

Na Ptujski gori je bilo razpisano nadučiteljsko mesto. Med drugimi je prošil za to službo tudi ondotni učitelj tov. Ivan Klemenčič. Ker pa je značajan Slovenec, ki ne mara „lizati Orniču in Strachillu rok, so sklenili očka Strachill, da Klemenčič ne bo nadučitelj na Ptujski gori. Pričela se je proti Klemenčiču ostudna gonja, ki kaže uprav azijsko nasilnost spodnještajerskega posilninstva.

Da bi Klemenčiču onemogočili kompetenco, je zloglasni ptujski listič „Štajerc“ naperil neko tožbo zoper Klemenčiča. V svesti svojega neomejenega vpliva, ki ga ima „Štajerc“ na sodnike v Ptuj, je pisal že pred obravnavo, da Klemenčič mora biti obsojen itd. A vkljub vsemu pritisku je bil Klemenčič sijajno oproščen in „Štajerc“ postavljen na laž. To je bolelo, zakaj blamaža je bila tem večja, ker so že v Mariboru in Gradcu izhajajoči nemški listi pisali o obsodbi Klemenčiča kot gotovi stvari, a so se urezali.

Ko je Klemenčič vložil svojo kompetenčno prošnjo za nadučiteljsko mesto na Ptujski gori, so iz Ptuja nahujskali nekatere, naj bi po fari nabirali podpise zoper njega. Ker je pa Klemenčič obče priljubljen, celo „Štajercijanci“ niso marali delovati zoper njega in krajni šolski svet, kjer je polovica odbornikov „Štajercijancev, ga je soglasno predlagal na prvem mestu. Glasoval je za Klemenčiča tudi krajni šolski ogleđa, ki je sicer trden Nemec, a pravičen mož.

To je bil drugi hud poper očku Strachillu in tuhtal je, kako bi Klemenčiča vendarle izpodrinil.

Pri seji okrajnega šolskega sveta ptujskega, ki je v nemških rokah, je bil vkljub vsi gonji vendarle sprejet v ternopredlog tudi Klemenčič, zakaj pravica je le pravica in se ne da kar tako potepniti.

To je bil tretji hud poper Strachillu. Tedaj pa mu je zavrela kri, da je pozabil vse oziroma na pravičnost in dostojnost. Potegnil je iz žepa akte zgoraj omenjene sodnijske obravnave zoper Klemenčiča ter jokal, da takšen človek, ki je imel že s sodnijo opravka itd., ne sme biti v ternopredlogu. Uspeh njegove jeremiade je bil ta, da je bil Klemenčič izbačen iz ternopredloga, sprejet pa g. Čuček. To je nezasiškan škandal, prava azijska nasilnost.

Ker je „Štajerc“ Klemenčiča tožil — in čeprav je bil ta sijajno oproščen — je bil Klemenčič izbačen iz ternopredloga.

Tu ne gre samo za slučaj Klemenčič, temveč to je splošnega pomena. Potej „logiki“ ptujskega okrajnega šolskega sveta je vsak slovenski učitelj vogelfrei. Da

se ga iznebe, je treba le, da ga „Štajerc“ toži, če je potem dotični učitelj obtožbe oproščen ali ne, to je vseeno — s sodnijo je imel opravka, in to je dovolj vzroka, da se ga iz ternopredloga izbače.

In kakšne ljudi protežirajo nemškutarski okrajni šolski sveti? Kdo je ta Tschutschek, ki je našel milost v očeh Strachillovih? Sicer nam je jako neljubo, da se moramo pečati z osebnostmi, a nasproti azijski nasilnosti se nehajo vsi oziri. Edino pravo je tu: zob za zob... Brezobzirno je treba to kliko razkrinkati, saj itak nima nobenega čuta za pravičnost več.

Ta Čuček je slovenski renegat, je vstopil v nemško učiteljsko društvo, samo da bi bil imenovan za nadučitelja v Zrečah, a odločen korak slovenske učiteljske organizacije je to preprečil. Za njegovo odpadništvo ga je konjiško društvo izključilo, zakaj za politične neznačajne ni mesta v slovenski učiteljski organizaciji.

Kakšne kvalitete je ta Čuček, pardon: Tschutschek, se razvidi iz tega, da ga je neki pristen Nemec (ime je v našem uradništvu na razpolago) v gostilnici javno imenoval, da je politična vl... (politische H.), a Tschutschek je to psovko prav tako kot zaslužno mirno vtaknil v žep. Pristni Nemci obsojajo počenjanje podivjanih nemčurjev, pravim Nemcem se studi neznačajnost posilnimeev.

Strachill in Tschutschek — kako lep parček je to! — Za Čučka se je Strachill zavzel in s tem se je postavil na stran politične vl... Za nadučiteljsko mesto v Studenicih se je Čuček tudi potegoval, a slovenjebistriški okrajni šolski svet, čeprav je nemški, se je sramoval, da bi ga predlagal. Kar drugod zavržejo, česar se drugod sramujejo, to so Strachill in drugovi pograbili, da so izpodrinili značajnega Slovenca. Tu se vidi, da jim je v borbi zoper Slovence vse dobro došlo, še celo politične vl... .

Ta azijska nasilnost ptujskega okrajnega šolskega sveta vpije po odporu. In naj si gospoda zapomni, da vsaka sila do vremena in da nastane vihar, ki bo pometel s to kliko.

Apelujemo na štajerski deželni šolski svet, če ima še kaj čuta za poštenost in pravico, da razveljavi od ptujskega okrajnega šolskega sveta sestavljen ternopredlog za nadučiteljsko mesto na Ptujski gori. Ako pa tega ne stori, bomo vedeli, da deželni šolski svet odobrava nasilnosti okrajnih šolskih svetov, da je tudi sam azijsko nasilen. Naj gospoda ne tira krutosti do skrajnosti, zakaj še živimo v ustavni državi in to slovesno izjavljamo, da te klofute slovenska javnost sploh in posebe še slovensko učiteljstvo ne vtakne mirno v žep!

Hranilnica in posojilnica „Učit. konvikta“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom se je dne 1. klmavea t. l. preselila v Gradišče št. 4, I. nadstr.

t. j. v poslopje, kjer je Učit. tiskarna.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev. Upravni odborniki „Zaveze“ se odpeljejo v Gorico dne 6. septembra po državni železnici z vlakom, ki vozi iz Ljubljane ob 5:50 zjutraj, z Jesenice z brzovlakom ob 7:59 in pride v Gorico ob 9:46. Kdor se vozi po južni železnici, se odpelje iz Ljubljane s poštnim vlakom ob 5:06 zjutraj, iz Nabrežine ob 10:02 in pride v Gorico ob 11:10 predpoldne; brzovlak pa odhaja iz Ljubljane ob 6:02 zjutraj, iz Nabrežine ob 9:12 in pride v Gorico ob 10:04 predpoldne. Delegati in drugi udeleženci se pa lahko odpeljejo po državni železnici iz Ljubljane ob 7:05 zjutraj, z Jesenice ob 9:40 in se pripeljejo v Gorico ob 12:02 opoldne.

Vodstvo „Zaveze“

Iz Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev. Delegate za glavno skupščino so dalje prijavila sledeča „Zavezina“ društva:

XXVIII. Slovensko učiteljsko društvo v Istri:

94. Franc Waišel, nadučitelj — Hrušica.

95. Egidij Čeh, c. kr. učitelj — Trst.
96. Št-fanija Čeh, učiteljica — Boršt.
97. Franc Venturini, učitelj — Dolina.
Namestnik:
22. Ludovik Kabaj, učitelj — Slivje.
XXIX. Učiteljsko društvo za Trst in okolico:
98. Anica Scheimer učiteljica — Prosek.
99. Anica Švagelj, učiteljica — Bazovica.
100. Fran Martelane, nadučitelj — Katinara.

101. Štipe Ferluga, nadučitelj — Opčine.
102. Ivan Furlani, nadučitelj — Opčine.
103. Ciril Valentič, učitelj — Škedenj.
104. Anton Grmek, učitelj — Vrdele pri Trstu.

XXX. Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo:

105. Karel Perko, učitelj — Stopiče.
106. Ana Grudnik, učiteljica — Trebnje.
107. Marija Grobovšek, učiteljica — Št. Peter.

XXXI. Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani:

108. Jakob Dimnik, nadučitelj — Ljubljana.
109. Alojzij Kečelj, učitelj — Ljubljana.
110. Andrej Rapč, učitelj — Ljubljana.

XXXI. Zveza slov. štajerskih učiteljev in učiteljic v Celju:

108. Anton Gnus, nadučitelj — Dol pri Hrašniku.

109. Anton Petriček, nadučitelj — Žalec.
110. Ignacij Šijanec, učitelj — Gornji grad.

Namestnik:

23. Franc Voglar, učitelj — Celje.

Vodstvo Zaveze

Luka Jelenc,

predsednik.

„Zavezi“ so poslala udnino sledeča učjt. društva:

Za leto 1907.:	učjt. društvo	22-40 K
Mariborsko		
Za leto 1908.:	učjt. društvo	39— K
Litijsko		21— „
Slovenjegrajsko		61— „
Tolminsko		22— „
Laško		29— „
Belokranjsko		32— „
Ormoško		

Fr. Luznar,

blagajnik.

„Jubilejska samopomoč.“ Dne 15. avgusta 1908 je umrl tovariš nadučitelj Leopold Abram, član našega društva. G. vdovi sem izplačal 452 K. Kakor po navadi sem razposlal vsem članom položnice in prosim, da takoj vplačajo dotično vsotico. Nikar ne pozabite 10 h in ne pošiljajte denarja po nakaznici. Poslal sem obenem tudi „Imenik“ članov z računskim zaključkom.

Ig. 28. avgusta 1908.

Franc Ks. Trošt,
t. č. predsednik.

Književnost in umetnost.

Ganglovo dramo „Sin“ uprizori 8. t. m. Narodna čitalnica v Rojanu.

Zvonček objavlja v 9. letušnji številki to-le izbrano in bogato vsebino: 1. Dekle in ogledalo. Janko Polák. Pesem. — 2. Zgodba o lahkovernem mlinarju Tomažu. Juraj Pangrac. Povest s podobo. — 4. Vrtnar. Fr. Kolednik. Pesem. — 5. Mladi fizik. J. N. Poučni spis. — 6. Posetiti travnike moram... Zagorski. Pesem. — 7. Regiment po cesti gre. Podoba. — 8. Mali postopač. Josipina Fallerowna. Povest. — 9. Dolgi prsti. Podoba. — 10. Dolga roka. Podoba. — 11. Jurčkov kos. Jože. Povest. — 12. Starček in ptica. Janko Polák. Pesem. — 14. Pouk in zabava. — Kdor išče — najde! — Besedna naloga M. J. G. — Rešitev. — Kotiček gospoda Doropoljskega.

Grof Lev Tolstoj: Kazaki. — Kavkaška povest. Iz ruščine prevel Josip Knaflič. Naslovno sliko narisal Hugo V. Gerbič v Trstu 1908. Tiskala in založila tiskarna „Edinost“. To krasno povest, ki se prištevaja najimennejšim delom velikega ruskega pisatelja, je izdala zdaj tiskarna „Edinost“ v elegantni, z lepo naslovno sliko opremljeni knjigi. Po tej knjigi bodo Slovenci brez dvoma z veseljem segali, saj „Kazaki“ so povest, ki jo človek čita vedno zopet z nezmanjšanim zanimanjem, povest, ki nudi vedno novega užitka. Knjiga je izredno poceni: stane samo 1-60 K; po pošti 20 vin. več in se dobiva v tiskarni „Edinost“ in po vseh slovenskih knjigarnah.

Kulturno delo.

+ Vabilo na XIII. redno veliko skupščino „Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“ v nedeljo, dne 13. septembra 1908, v Ptuj. V zborovanje se prične ob 11. dopoldne v „Narodnem domu“. 1. Nagovor prvomestnika. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Po-

ročilo nadzorništva. 5. Volitev članov v družbino vodstvo. 6. Volitev nadzorništva (5 članov). 7. Volitev razsodništva (5 članov). 8. Slučajnosti. — Po zborovanju bo skupni obed v restavraciji „Narodnega doma“. Kuvert 2 K 50 v. Udeležence se je zglasilo do 8. septembra z naslovom: Moška podružnica družbe sv. Cirila in Metoda „Narodni dom“ v Ptuj.

+ V Cerkljah priredi „Vesna“, gorenjsko akad. ferialno društvo, vrtno veselico in uprizori „Rokovnjače“, narodno igr v petih dejanjih s petjem, v korist svojim ljudskim knjižnicam. Prireditelj se vrši 8. septembra. — Kdor se hoče dobro in pošteno zabavati, naj ne zamudi prilike, ampak naj naredi kratek izlet v prijazen Cerklje in prepričani smo, da mu ne bo žal. V Kranju bodo nalašč v ta namen pripravljene vozovi, na katerih bo na vsakem na razpolago okrog 20 sedežev.

Politiški pregled.

* **Deželni zbori.** Septembra in oktobra so sklicani večinoma vsi deželni zbori. 15. septembra se snidejo deželni zbori češki, galiski, predarlški, solnograški, štajerski, moravski, koroški in šlezijški. 22. septembra goriški, gornjeavstrijski in tirolski, 5. oktobra pa bukovinski. Sklicani niso deželni zbori kranjski, istrski, tržaški, nižnjavstrijski ter dalmatinski, ki je razpuščen. Zasedanje deželnih zborov je v najtesnejši zvezi z zasedanjem državnega zbora, ker so mandati prvih kakor drugega večinoma v enih in istih rokah. Zato je kampanja v deželnih zborih političnega pomena vobče. S predstoječim zasedanjem se začne jesenska kampanja. Izmed vseh deželnozbornih zasedanj je najvažnejše ono češkega deželnega zbora, ki si je vedno znal pridobivati in vzdrževati važnost, ki navadno ni manjša od drž. zborov, časih je pa še večja. Letos bo zbujal češki deželni zbor posebno pozornost, ker mu bo razpravljati o volilni reformi. Kako se navezadnje uredi na Češkem volilna reforma, je za druge kronovine brez posebne važnosti. Toda z volilno reformo hoče vlada združiti poizkus, ki je v zvezi z njenimi pripravami zaradi jezikovnega zakona v državnem zboru. — Vlada hoče napraviti jezikovni zakon le za Češko. Taka reševanja se navadno končajo s tem, da se uredi stvar za kako posamezno kronovino, potem je pa cele nadalje akcije sploh konec. Zanima nas pa letošnje prizadevanje vlade doseči med Čehi in Nemci sporazumljenje glede jezikovnega zakona za Češko zaradi tega, ker bo podlaga sporazumljenju preuredba volilnih okrajev na Češkem po principu narodnosti in reforma državne uprave v tem smislu, da se ustanove po narodnosti enotna okrožja. To nas zanima, ker bo s tem dano Slovincem na Štajerskem in Koroškem takorekoč napotilo, v kateri smeri naj se gibljejo njih prizadevanja za osvobodjenje iz nemškega varuštva.

* **Ministrstvo za javna dela in Slovinci.** Glasov poročil poljskih listov, je v novem ministrstvu za javna dela 27 uradnikov Poljakov, Slovinci pa — nobenega! Kakršna delegacija, taki tudi uspehi. Zato se tudi ne upamo rekrimirati proti krščanskosocialnemu Velenemu, ki vodi to ministrstvo.

* **V prilog češkim manjšinam.** Čehi so priredili dne 31. pret. mes. v Kromerizu velik shod na korist češkim manjšinam na Moravskem in v Šleziji. Demonstracijskega izpreda se je udeležilo 10.000 oseb.

* **Turška vlada in Bosna.** Carigradskemu dopisniku „Budapester Tagblatt“ je izjavil turški minister za vnanje stvari, Tefik paša, nastopno: Sprejel sem neko deputacijo mohamedancev iz Bosne in Hercegovine, ki je razložila svoje želje glede uvedanja deželnega zbora in ustave v Bosni in poročala o stališču bosanskih mohamedancev, ki kakor tretjina prebivalstva žele, da jim damo mi navodila in direktivo. Mi smo jim odgovorili, da smo z notranjimi posli preobloženi, a da smo tako trdno prepričani, da bo Avstro-Ogrska današnje pravice spoštovala, da ne nameravamo sedaj dati niti kakih nasvetov niti zapričiti kako diplomatično akcijo.

* **Denunciant Nastić** se čuti čudovito varnega pod zaščito vlade in sodišča. Junak je tožil urednike „Pokreta“, „Obzora“, „Agrarier Tagblatt“ in socialno-demokratske „Slobodne Riječi“ zaradi razžaljenja časti ali obrekovanja. Menda upa, da ga bo sodišče smatralo že za tako veliko zver, da bo sodilo kar po njegovi volji.

* **Srbija in Črna gora.** Srbski minister zunanjih del je takoj pri nastopu storil potrebne korake, da se poravnava napetost med Srbijo in Črno goro. — Pri tem pa je stavila Črna gora z ozirom na veleizdajniško pravdo take pogoje, da jih v Beogradu niso mogli sprejeti, zaradi česar so se pravna pogajanja razbila.

* **Revolucija na Portugalskem?** Na Portugalskem se boje izbruh revolucionarne Ladja, ki naj odpelje kraljevo rodovino v varnost, stoji noč in dan pripravljena. Kraljevo gardo so prestavili iz Lizbone. Ali ji kralj ne zaupa?

* **Za ustavo v Bosni in Hercegovini.** Bosansko-hercegovinska narodna opozicija je imela dne 31. pret. mes. konferenco ter sklenila: 1. Delati na to, da se uvede za Bosno in Hercegovino ustava, za kar ni treba, da bi se rešil državnopravni položaj okupacijskih

dežel. 2. Protestirati, da bi se ustava oktroirala ter se uvedel volilni red, ne da bi k temu pritrčila poprej opozicija. 3. Sprejeti le tako ustavo, ki zadovolji ves narod. Posebnemu izvrševalnemu odboru se je naročilo, da izdela spomenico v tem smislu še pred zasedanjem delegacij.

* **Vojni proračun.** Ministrski svet se je dne 18. pret. mes. pečal tudi s proračunom vojnega ministra in pa s proračunom vojne mornarice. Nova postavka v proračunu za leto 1908/09. je povišanje častniških plač v višini 9.000.000 kron in pa 500.000 kron za izboljšanje hrane moštva. V proračunu za l. 1810. se povišajo plače moštva za 3½ milijona. Skupni proračun armade znaša 315.000.000 in se le zviša za 9.500.000 K. Izredne potrebe izkazujejo 14.000.000 za izpopolnitev vojnih potrebščin, za zgradbo, stanovanja, za korna vežbališča in za male organizacijske izpremembe. Pomnožiti nameravajo strojne puške, izpopolniti artilerijo. Velike reforme bodo počivale, dokler se ne doseže vojaško sporazumljenje med obema državnima položajema.

* **Turčija.** Turčija se premlajuje in preosnjuje. Razsopno gospodarstvo preneha in državni denar bo bolj na varnem. Sultan je odpustil s svojega dvora 400 muzikantov. Iz armade in državnih služb odpustijo obilo tujcev. Končno pa preti odprava tudi sultanovemu haremu, ki stane na leto 30 milijonov kron.

* **Srbsko „veleizdajsko“ afero** označi list „Hrvatska“ kot vihar v časi vode. Neizogibni konec bo neuspeh in blamaža za Raichovo vlado. Na tem ne dvomi nihče, kdor sploh ume misliti. Gre le za to, da mine še nekoliko časa preko te neposredno inscenirane komedije, potem pa pojdejo kolesa čez nespretnost, ki so imeli izvesti nje mise en scene. Vse vesti o nabranem silnem materialu, o zarotniških središčih, vse aretacije imajo le namen, da zategnejo, ko pokažejo v pravi luči te izumilce srbskih „veleizdajalcev“, ko pridejo iz mraka na dan zavezniški proti hrvaško-srbski koaliciji, ki so uprizorili to gonjo in pritegnili v svojo kolo celo Gjorgja Nastića, da jim pomore razbiti odporno silo hrvaških in srbskih rodoljubov proti madjarizaciji na hrvaških tleh. Vse se umika — Madjari in baron Aehrenthal — in vsa afeta sloni sedaj na hrvaškem drž. pravniku Akurtiju. Pa prosili Frank je tudi, ki bi se hotel koristiti na tej infamni komediji kot reševalec domovine iz nevarnosti. . . . Ali vse skupaj je le burja v časi vode. — Tako piše list, ki ni nikako politično ali panslavistiško glasil, ki je marveč urejevan v protiliberalnem, strogo katoliškem duhu in je zaradi tega v čestih polemikah z naprednjaškim „Pokretom“. Po taki strogi obsodbi v takem listu vse te frivolne gonje proti Srbom, ali točneje rečeno: proti vsej jugoslovanski stvari, sodijo naj čitatelji, za kako stvar in za kake ljudi se je toliko eksponiral naš „Slovenec“ in s tem kompromitiral slovenski narod.

* **Poljaki v Zapadni Nemčiji.** Poljski element se v prusko-vestfalskih industrijskih okrajih silno množi. Leto 1861, so našli tam le 16 Poljakov: leta 1890. jih je bilo že 31.000; 1893 — 55.000; 1897 — 105.000 in danes jih je okrog 320.000, ki so večinoma zaposleni v tamošnjih rudnikih in premogovnikih. Poljaki imajo seveda tudi mnogo svojih društev, ki jih je skupno baje okolo 400.

* **Katoliški centur v Nemčiji** ima 439 glasil, in sicer: 270 v Prusiji, 93 na Bavarskem, 32 na Badenskem, 21 na Virtemberskem, 10 na Hesenskem, 8 v Alzaciji itd. Od dnevnikov ima „Essener Volkszeitung“ 53.000, „Kölnische Volkszeitung“ 24.260, „Münchener Tagblatt“ 32.000 naročnikov.

Vzpored koncertu v Gorici.

1. Iv. pl. Zajc: Overtura k operi „Graničarji“.
2. Dr. G. Ipavc: „Zavezna“ s spremljevanjem orkestra.
3. Fall: „Dolarprincessin“, valček.
4. Smetana: „Prodana nevesta“, orkester.
5. Jak. Aljaž: „Domovini“, mešan zbor.
6. Potpourri slovanskih narodnih pesmi, orkester.
7. Ant. Nedved: „Nazaj v planinski raj“, mešan zbor.
8. Iv. pl. Zajc: „U boj“, overtura iz opere „Zrinski“.

Tovariši-pevci, tovarišice-pevke! Še posebej Vas vabimo, da sodelujete v nedeljo, 6. septembra, pri koncertu.

Pripravljalni odbor.

Vestnik.

Laž za introdukcijo. Dne 6. t. m. zboruje „Slovska Zveza“ v Boh. Bistrici. Mise nišmo do danes niti z najmanjšo besedico spomnili niti zborovanja niti zborovalcev, ker je za nas oboje irelevantno. Sedaj pa pride „Slovenec“, glasil „Slovske zveze“, in piše v št. 201. pod bojovito marko „Ne bojte se jih!“ takele: „Kakor še pred vsakim zborova-

njem, tako skušajo liberalni učitelji tudi sedaj terorizirati učiteljstvo, da bi se ne udeležilo zborovanja „Slovske zveze“. Zmerjajo v „Narodu“ in v „Učiteljskem Tovarišu“. Pa to ne sme nikogar oplašiti. Drugega itak ne znajo. Pokazalo se je pa tudi, da s tem nikogar ne ubijejo. Tiste osebe, bodisi učitelji ali neučitelji, ki so jih liberalni učitelji najostudneje napadali, se navzlic temu dobro počutijo. Skoditi nam niso mogli tedaj, ko so imeli vse na svoji strani, kako bi mogli škoditi sedaj, ko presega njihova nadutost tudi nekdanjim njihovim zadržnikom. Tovariši in tovarišice, le brez strahu na plan! Psovke, ki lete na vas iz ust liberalnih kolegov in kolegij, padajo nazaj na njihove glave. Sodbu liberalnih učiteljev o nas ni merodajna. Ljudje, ki so postavili učiteljem za vzor gg. Korbarja, Silvestra, Fabijca, itd., so že obojeni! — Teško je dobiti se kje toliko laži na enem prostoru. Mi teroriziramo! Mi najostudnejše napadamo! Mi psujemo! Kje pa? Kdaj pa? Kako pa? Koga pa? Ali Štruklja, pisatelja uvodnega članka v isti štev. „Slovenca“, ki smo ga mi branili, ko se mu je slabo godilo od lastnih ljudi? Ali Slapska, ali Vidrovo — nedolžni jagnjeti? Resnično: Psovke, ki lete na nas iz ust klerikalnih kolegov in kolegij, padajo nazaj na njihove glave! — Zborovanje začno v Boh. Bistrici s sveto mašo, a pred sveto mašo lažejo. Tako je začel „te tako aranzirane stvari“ res lep in čestitljiv!

Terseglav na delu, in sicer v Nazarjah v Sav. dolini. Preteklo nedeljo je grmel proti učiteljstvu, da so se poslušalci sramovali namesto njega, ker nima sam nič več sramu. „Razvije naj se torej čisto dosledno proti liberalnemu učiteljstvu od naše mladine družabni bojkot.“ — Enkrat poboj — drugi bojkot. Nekaj bo že! Kadar se bo Terseglav dobrodu nagledal ob učiteljstvu, pravijo, da bo povedal, zakaj je ušel iz lemenata in zakaj so pri vojakih dosledno proti njemu izvajali družabni bojkot!

Mladika, zasebna dekliška ljudska šola v prostorih mestnega dekliškega liceja ob Bleiweisovi cesti v Ljubljani, otvori letos že III. razred. Opozorjamo slovenske starše na to izborna dekliška šola. Več pove oznanilo v današnjem listu.

Vljudo vprašanje. Sicer ne vemo, kake šolski zakoni veljajo za visoki naš, t. j. kranjski c. kr. deželni šolski svet, dozdeva se nam pa, da so v Avstriji — čeprav malo bolj na jugu — šolski zakoni za vse enaki. Zaraditega pričakujemo sigurno, da se izvrši imenovanje učne osebe na Breznici, okraj radovljiški, v prihodnisej c. kr. deželne šolskega sveta, ker drugače preskrbimo, da pridejo na dan razna najnovejša dejanja, kjer se zrealijo teptane šol. postave v kaj čudnem blesku. Tankovestni čuvaji šolskih zakonov v c. kr. dež. šol. svetu, na dan, drugače posvetimo v bengalično lučjo v odložene akte!

Pozor šolskim vodstvom! Pri sestavljanju cenika šolskih tiskovin sta pomotoma izostali tiskovini: „Svarilo“ in „Poziv“. Pri naročevanju naj se to ozira na to in se pripiše naročilu.

Ob pričetku šolskega leta se šolskim vodstvom in učiteljstvu najtopleje priporoča „Narodna knjigarna“ na Jurčičevem trgu v Ljubljani v nakup vseh risalnih in pisalnih potrebščin, šolskih knjig za vse vrste šol, leposlovnih knjig itd. Podpirajmo narodna podjetja in ne nosimo tujcu svojega denarja! Naročila posreduje tudi „Učit. tiskarna“.

Poročili se je tov. Fran Voglar, učitelj o Celju, z gđc. Anico Knapičevico, Čestitamo!

Prošnja. P. n. gg. c. kr. okrajne šolske nadzornike prosim, da mi blagovolijo poslati za „Letopis Slovenske Šolske Matic“ t e m e i n t e z e, ki se je razpravljalo o njih pri letošnjih okrajnih učiteljskih konferencah. V Ljubljani, 18. avgusta 1908.

Obvestilo. Moja jubilejska pesem na cesarja, primerna za šolsko mladino, ni izšla v moji, ampak v zalogi I. Pr. Lampreta v Kranju, kamor treba pošiljati naročila. Janko Leban.

Tovariši Ignacij Križman, nadučitelj v Dornbergu pri Gorici, je nevarno obolen, da se bo težko udeležil „Zavezinega“ zborovanja v Gorici. Vrlemu tovarišu in sobojniku želimo od srca, da bo kmalu zopet čvrst in neupogljiv stopil v naše vrste!

Potrdilo. Podpisana vdova potrjuje, da je dne 26. avgusta prejela od „Jubilejske samopomoči“ 452 K. — Vincencijska A b r a m, nadučitelj v vdova.

Na Vipavskem sta izpraznjeni učiteljski mesti na enorazrednicah na Slapu in na Lozicah. Prošnje sprejema c. kr. okr. šol svet v Postojni, in sicer za Slap do 15., za Lozice pa do 18. septembra 1908.

Izprašana učiteljska kandidatka gđc. Viktorija Uršičeva je provizorčno nastavljena na enorazrednici na Lozicah. — a.

Iz Ribnice. Malo prijateljev, naklonjenih šoli, dobiš po deželi, ki bi se brigali za razvoj šole ali celo za blagor učiteljstva. A kateri so — polovičarjev je mnogo, osobito takrat, kadar jih potrebuje — so stanoviti, četudi pri tem občutijo materialno škodo. G. Ivan Rus, posestnik in župan breški, je zopet pokazal, kako mu je šola pri sre. Lepa šola

— lepa učila, si misli in dal je nagačiti krasnega lisjaka in ga je podaril šoli. Gospodu darovalcu izreka za krasni dar najsrčnejšo zahvalo šolsko vodstvo.

Naslov cesarskega svetnika je dobil vladniški učitelj in okrajni šolski nadzornik v Celovcu Karel Preschern povodom vpočitve. Želeti bi bilo, da gre z njim v pokoj tudi njegov spakedrani slovenski abecednik, edina slovenska knjiga, ki jo poznajo koroški ljudske šole.

Razstava „Otrok“. S pripravljalnimi deli za razstavo „Otrok“ so pričeli že pred tedni. Sedaj so dela že toliko dozorela, da si je moči ustvariti jasno sliko o razstavi sami. In po tem soditi, kar je že zdaj videti, bo razstava res nad vse pričakovano zanimiva in poučna. Zato opozorjamo nanjo že sedaj slovensko občinstvo, naj ne zamudi si jo ogledati, saj bo vstopnina 40 v tako nizka, da jo zmore vsak. Prireditelj razstave „Splošno slovensko žensko društvo“ izda k razstavi poseben katalog z leposlovnimi in strokovnimi prispevki.

Za razširjenje šole je vložil občinski odbor radovljiški prošnjo na deželni šolski svet. Dosedanja štirirazrednica naj bi se razširila v petrazrednico. Vse stroške bi trpela občina. Da se ti prošnji ugoti, menda ni treba dvomiti! Morda pa le v današnjih časih!

Šolske stvari na Koroškem. Podučiteljem so imenovani: Karel Dobršček za Podgorje, Pavl Kruletz za Kotlje, Pavla Lesjak za Mohle in Rudolf Potočnik za Djekše. — Premješena sta Emil Podlpanik iz Poreč na Ojstrico pri Spodnjem Dravogradu in Anton Schmid iz Sel v St. Paul pri Ferndorfu. (Slovenskega učitelja so spravili torej v čisto nemški kraj na gornjem Koroškem.)

Nadučitelj Anton Hren v Stopreah na Štajerskem je postal vodja Ciril-Methodove šole na Muti.

Narodopolitiški dnevnik v Celju. V „Narodnem listu“ čitamo, da se dela na to, da se ustanovi z novim letom v Celju dnevnik z odločno narodnim programom. Književna zadruga „Narodna založba“ v Celju se je resno oprijela te misli, in „Narodni list“ pozivlja štajerske Slovence na prijavo za novi dnevnik.

Protest zoper ternopredlog za nadučitelja na Ptujski gori. V nedeljo, dne 30. avgusta, je bil na Ptujski gori jako dobro obiskan shod, ki je soglasno sprejel sledečo resolucijo: „Zborovalci ogorčeno protestirajo proti postopanju okrajnega šolskega sveta, ki je prezrl željo ljudstva in soglasni sklep krajnega šolskega sveta glede imenovanja nadučitelja na Ptujski gori ter hoče vsiliti občini za nadučitelja moža, ki bo le ptujskim meščanom po godu.“ Za to resolucijo so glasovali tudi štajerejanci in klerikaleci.

Pogoj za sprejem v deško meščansko šolo v Krškem in z njo združeni enoletni tečaj: V prvi razred se sprejemajo tisti učenci, ki dokažejo s šolskim naznanilom, da so z zadostnim uspehom hodili v peti letnik katerekoli javne ljudske šole ali zasebne ljudske šole s pravico javnosti. Učenci, ki se ne morejo izkazati s takim šolskim naznanilom, ki so pa dopolnili 11. leto starosti ali ga dopolnijo najkasneje v šestih mesecih po koncu prejšnjega šolskega leta, morajo za sprejem v prvi razred na tej šoli opraviti sprejemno preskušnjo. Za sprejem v kak višji razred je potrebna primerna starost in dokaz zadostne predizobrazbe. To je dokazati z izpričevalom kake javne meščanske šole ali zasebne meščanske šole s pravico javnosti ali s sprejemno preizkušnjo, opravljeno na tej šoli. V enoletni učni tečaj se sprejemajo učenci, ki so odrasli šolski obveznosti, ki se izkažejo z odpustnico meščanske šole in dokažejo v jezikovnem pouku toliko predizobrazbo kolikor se zahteva za slovenski, nemški in francoski jezik na meščanski šoli v Krškem.

Četrtil mednarodni esperantski kongres v Draždanah od 16. do 22. avgusta je uspel nad vse sijajno. Svojo praktično uporabnost je dokazal esp. že nešteto krat, uprizoritev Goethejeve „Ifigenije na Tavridi“ in neštete pevske točke pa so pokazale, da je poraben esp. tudi za umetniške smotre. Zanimiv je bil poizkus s šolskimi otroki v starosti od 10 do 13 let, ki so vkljub kratki učni dobi 7 tednov odgovarjali v svetovnem jeziku jako gladko. Za prihodnje leto se je določilo za kongres mesto Ohataqua pri Novem Jorku in Barceloni. Slovinci na tem kongresu še nismo imeli zastopnika, ker se še ne zavedamo velikega pomena svetovnega jezika. Da se obrne to deloma na bolje, opozorjamo zopet na „slovenski esperantski krožek“, ki razpošilja zastoj tozadavne brušurice in letake in ki nabira naročnike za slov. esp. slovnico. Naročniki za knjigo, ki bo stala približno 2 K ter se razpošiljala po pošt-nem povzetju, naj pošljejo nemudoma svoje naslove na imenovani krožek (Juršinci pri Ptuj, Štajersko).

Na c. kr. pripravnici za učiteljsko v Tolminu se vrši pšivanje učencev v ponedeljek in torek, dne 14. in 15. septembra, od 8. do 12. ure predpoldnem. V zavod se sprejemajo zdravi dečki, ki so dopolnili vsaj 13½ leta in imajo primerno predizobrazbo. Pri vpisovanju se zahteva: 1. zadnje šolsko izpričevalo, 2. krstni list, 3. zdravniško izpričevalo s potrdilom o cepljenju koz. — Učenci, ki zadnje leto niso obiskovali kake šole, se morajo izkazati z nravnostnim izpričevalom,